

КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА СТВОРЕННЯ МІСЦЬ РОЗПУСТИ І ЗВІДНИЦТВО: АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ

Однією з найбільш аморальних категорій кримінальних правопорушень проти моральності є суспільно небезпечні протиправні діяння пов'язані із сексуальною експлуатацією. Серед цих злочинів слід виділити «Створення або утримання місць розпусти і звідництво» (ст. 302 КК України). Ці протиправні діяння посягають на засади суспільної моральності у сфері статевих стосунків та сприяють поширенню розпусти і аморальності у задоволенні статевих потреб людей. Досить часто вони вчиняються саме з метою одержання прибутку, а подекуди поєднуються із залученням неповнолітніх та вчиненням інших злочинів.

Відтак, протидія злочинам, пов'язаним зі створенням або утриманням місць розпусти і звідництвом, є пріоритетним напрямом в діяльності правоохоронних органів, в першу чергу працівників підрозділів боротьби зі злочинами, пов'язаним з торгівлею людьми МВС України.

Водночас результативність роботи правоохоронців в цьому напрямі частково залежить від якості правових норм, що передбачають кримінальну відповідальність за злочин, юридичний склад якого описаний у ст. 302 КК України.

Вивчення слідчої та судової практики, статистичних даних, а також наукових розробок вчених, що займаються питаннями протидії злочинам, пов'язаним із сексуальною експлуатацією, свідчить про наявність численних проблем у цій сфері.

1. У кримінальному законодавстві не визначено ключових термінів, що розкривають ознаки злочину, передбаченого ст. 302 КК України. Нині правозастосовні органи неоднозначно тлумачать поняття «місце розпусти» та звідництво. У результаті чого виникають труднощі у відмежуванні злочину, передбаченого ст. 302 КК України, від суміжних протиправних діянь.

2. У судовій практиці відсутнє однозначне розуміння суспільно небезпечних діянь, які є обов'язковими ознаками об'єктивної сторони цього злочину, зокрема відсутні чіткі межі між створенням місць розпусти і їх утриманням.

3. Виникають труднощі і під час з'ясування питання що слід розуміти під метою наживи у складі злочину, передбаченому ст. 302 КК України.

4. Незрозуміла логіка й законодавця, який у ч. 2 ст. 302 КК України передбачає таку кваліфікуючу ознаку як вчинення злочину організованою групою, оминаючи при цьому іншу форму співучасті – групу осіб за попередньою змовою. Очевидно що було б доцільно у ч. 2 ст. 302 КК України передбачити таку кваліфікуючу обставину як вчинення злочину групою осіб за попередньою змовою, а у ч. 3 цієї статті – особливо кваліфікуючу обставину – вчинення злочину організованою групою.

5. Викликає критичні зауваження і така кваліфікуюча обставина як вчинення злочину «особою, раніше судимою за цей злочин», адже вона не повною мірою охоплює усі можливі варіанти криміналізації окремих форм множинності злочинів. У цьому випадку йдеться лише про повторність тотожних злочинів, пов'язану із засудженням за попередній злочин та спеціальний рецидив. Водночас поза увагою законодавця залишилась повторність злочинів, не пов'язана із засудженням за вчинення попереднього злочину, а також

повторність однорідних злочинів. Адже створення або утримання місць розпусти і звідництво є лише однією із форм сексуальною експлуатації, що передбачені в Особливій частині КК України.

Вирішення цих та інших проблем кримінальної відповідальності за створення місць розпусти і звідництво потребує ґрунтовного дослідження цього питання на монографічному рівні. При цьому з метою забезпечення ефективності протидії злочину, передбаченому ст. 302 КК України, та іншим видам злочинів у сфері сексуальної експлуатації, на наш погляд, необхідно максимально криміналізувати усі форми прояву такого роду протиправних діянь, щоб зробити їх «кримінально невивідними».